

SK

SK

SK

EURÓPSKA KOMISIA

VYSOKÁ PREDSTAVITEĽKA
ÚNIE
PRE ZAHRANIČNÉ VECI
A BEZPEČNOSTNÚ POLITIKU

V Bruseli 8.3.2011
KOM(2011) 200 v konečnom znení

**SPOLOČNÉ OZNÁMENIE
EURÓPSKEJ RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**PARTNERSTVO PRE DEMOKRACIU A SPOLOČNÚ PROSPERITU
S JUŽNÝM STREDOZEMÍM**

SPOLOČNÉ OZNÁMENIE
EURÓPSKEJ RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

PARTNERSTVO PRE DEMOKRACIU A SPOLOČNÚ PROSPERITU
S JUŽNÝM STREDOZEMÍM

ÚVOD

Udalosti odohrávajúce sa v krajinách, ktoré susedia s EÚ na juhu, majú historický rozmer. Sú odrazom hlbokého transformačného procesu a budú mať trvalý dosah nielen na ľudí a krajiny v tomto regióne, ale aj na zvyšok sveta a najmä na EÚ. Zmeny, ktoré v súčasnosti prebiehajú, prinášajú nádej na lepší život pre ľudí tohto regiónu a na väčšie rešpektovanie ľudských práv, pluralizmu, zásad právneho štátu a sociálnej spravodlivosti – t. j. našich spoločných všeobecných hodnôt. Prechod k úplnej demokracii nie je nikdy jednoduchý – tento proces je vždy spojený s rizikami a neistotami. Napriek tomu, že EÚ si je vedomá týchto problémov, musí si zvoliť jasnú a strategickú možnosť podporovať boj za princípy a hodnoty, ktoré uznáva. Z týchto dôvodov EÚ nemôže byť iba pasívnym divákom a musí bezvýhradne podporovať želanie ľudí v uvedených susedských krajinách požívať rovnaké slobody, aké my považujeme za naše právo. Európske krajiny majú svoje vlastné skúsenosti s prechodom k demokracii. Európska únia je hrdá na svoju tradíciu podporovania krajín prechádzajúcich od autokratických režimov k demokracii, čo sa udialo najprv na juhu a nedávnejšie v strednej a východnej Európe. Pri rešpektovaní toho, čo predstavuje v prvom rade interné procesy transformácie, EÚ môže poskytnúť odborné znalosti, t. j. znalosti vlád, európskych inštitúcií (Európskej komisie a Európskeho parlamentu), miestnych a regionálnych orgánov, politických strán, nadácií, odborov a organizácií občianskej spoločnosti. Existuje spoločný záujem na tom, aby južné Stredozemie bolo demokratické, stabilné, prosperujúce a mierumilovné.

Domnievame sa, že je čas kvalitatívne pokročiť vpred v našich vzťahoch medzi EÚ a krajinami, s ktorými susedí na juhu. Tento nový prístup by sa mal jednoznačne zakladať na spoločnom záväzku rešpektovať rovnaké hodnoty. Splnenie požiadavky politickej angažovanosti, dôstojnosti, slobody a pracovných príležitostí vyjadrovanej v priebehu uplynulých týždňov sa dá dosiahnuť len prostredníctvom rýchlejších a ambicióznejších politických a hospodárskych reforiem. EÚ je pripravená prostredníctvom „**Partnerstva pre demokraciu a spoločnú prosperitu**“ podporovať všetkých svojich južných susedov, ktorí sú schopní a ochotní začať takéto reformy. Musí existovať spoločný záväzok k demokracii, rešpektovaniu ľudských práv, sociálnej spravodlivosti, dobrej správe vecí verejných a právneho štátu. Partnerstvo musí byť založené na konkrétnom a merateľnom pokroku v týchto oblastiach. Je potrebné používať **diferencovaný prístup**. Napriek určitým spoločným črtám žiadna krajina v tomto regióne nie je rovnaká, a preto musíme reagovať na špecifickosť každej z nich.

„**Partnerstvo pre demokraciu a spoločnú prosperitu**“ by sa malo zakladať na týchto troch prvkoch:

- demokratická transformácia a budovanie inštitúcií s osobitným zameraním na základné slobody, ústavné reformy, reformu justície a boj proti korupcii,
- pevnejšie partnerstvo s ľuďmi s osobitným dôrazom na podporu občianskej spoločnosti a rozširovanie možností výmen a vzájomných kontaktov ľudí, a to najmä mladých ľudí,
- udržateľný a inkluzívny rast a hospodársky rozvoj, a to najmä podpora malých a stredných podnikov (MSP), odborného vzdelávania a prípravy, zlepšenia systémov zdravotníctva a vzdelávania a rozvoja chudobnejších regiónov.

V tomto oznámení sa vysvetľuje, aké kroky podnikla EÚ na riešenie krátkodobých dôsledkov nedávnych udalostí v severnej Afrike. Takisto sa v ňom objasňuje náš prístup k dlhodobému procesu potrebnému na to, aby sa obrovské nádeje vyjadrované v tomto regióne stali realitou. Bude sa rozvíjať počúvaním – a to nielen žiadostí o podporu zo strany partnerských vlád, ale aj požiadaviek predkladaných občianskou spoločnosťou.

Radikálne sa meníaca politická situácia v južnom Stredozemí si vyžaduje zmenu v prístupe EÚ k tejto oblasti – základné témy diferenciácie, podmienenosti a partnerstva medzi našimi spoločnosťami sú súčasťou prebiehajúceho preskúmania európskej susedskej politiky, ktorého sa bude týkať spoločné oznámenie, ktoré predložíme v apríli.

1. **NAŠA OKAMŽITÁ REAKCIA**

- Humanitárna pomoc (30 mil. EUR)
- Uľahčenie konzulárnej spolupráce a evakuácie
- Spoločné operácie Frontexu
- Využitie 25 mil. EUR z Fondu EÚ pre vonkajšie hranice a Európskeho fondu pre utečencov
- Návštevy vysokej predstaviteľky/podpredsedníčky Komisie v Tunisku a Egypte; medzinárodné koordinačné stretnutie v Bruseli
- Podpora prechodu k demokracii

Naším prvoradým zámerom bolo rýchle a účinne reagovať na bezprostredné výzvy vyplývajúce z vyvíjajúcej sa situácie v južných susedských krajinách a riešiť riziká ďalšieho krviprelievania a núdze a predchádzať im.

Komisia dala k dispozícii 30 mil. EUR formou **humanitárnej pomoci** na riešenie najnaliehavejších humanitárnych potrieb v Líbyi a vysídlených osôb nachádzajúcich sa na hraniciach s Tuniskom a Egyptom. Táto pomoc zahŕňa lekársku a potravinovú pomoc, prístrešia a iné nevyhnutné potreby. Experti Komisie sú priamo v teréne a prebieha núdzové plánovanie s cieľom zabezpečiť rýchlu reakciu v prípade, že sa situácia bude ďalej zhoršovať. Je potrebná obozretnosť, keďže z dôvodu útekov z Líbye hrozí rozšírenie humanitárnej krízy do susedných krajín Maghrebu a subsaharskej Afriky. Ak si to potreby priamo na mieste budú

vyžadovať, Komisia zvýši poskytovanú finančnú podporu. Nabádame členské štáty EÚ, aby naďalej reagovali podobným spôsobom.

Medzi všetkými členskými štátmi a EÚ sa udržiava úzka konzulárna spolupráca a aktivovali sa vhodné mechanizmy EÚ vrátane Situačného centra v ESVČ s cieľom umožniť rýchlu výmenu informácií a čo najefektívnejšie využívanie zdrojov. Mechanizmus civilnej ochrany EÚ bol aktivovaný 23. februára, aby sa umožnila evakuácia občanov EÚ vzdušnou a námornou cestou. Vojenský štáb Európskej únie bol nápomocný pri tomto celkovom úsilí. Komisia spolupracuje s medzinárodnými organizáciami [UNHCR, Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM)] pri poskytovaní pomoci ľuďom, ktorí chcú odísť z Líbye, aby sa mohli dostať späť do svojich domovských krajín. Na posilnenie krátkodobých opatrení by sa mohlo zväziť použitie nástrojov spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP).

Komisia zmobilizovala svoje nástroje na pomoc Taliansku a iným členským štátom pre prípad, že by došlo k hromadnému prílevu migrantov zo severnej Afriky. Táto reakcia zahŕňa operatívne opatrenia a finančnú pomoc. Spoločná operácia **Frontexu** HERMES 2011 sa začala 20. februára so zapojením prostriedkov a expertov z viacerých členských štátov. V prípade potreby by sa operácie Frontexu mohli posilniť, aby pomohli pri riešení možných nových prílevov utečencov. Komisia je pripravená zmobilizovať okrem iného finančnú pomoc z fondov, ako je Fond pre vonkajšie hranice a Európsky fond pre utečencov, ktorej celková výška dosahuje 25 mil. EUR.

Pokiaľ ide o Tunisko, bolo pridelených 17 mil. EUR na okamžitú a krátkodobú podporu prechodu k demokracii a pomoc zbídačeným vnútrozemským oblastiam. To zahŕňa podporu ustanovenia príslušného právneho rámca na uskutočnenie **volieb**, ako aj volebnej pozorovateľskej misie EÚ, s cieľom podporiť prácu Národnej komisie pre ústavnú reformu a voľby. Zahŕňa to takisto dodatočnú podporu pre občiansku spoločnosť. Ďalšia podpora demokratických reforiem sa poskytne prostredníctvom nástroja stability. Po svojich návštevách v Tunisku a Egypte zvolala vysoká predstaviteľka/podpredsedníčka Komisie 23. februára medzinárodné stretnutie, ktoré umožnilo výmenu názorov týkajúcich sa vývoja v regióne s hlavnými partnermi a veľkými medzinárodnými finančnými inštitúciami. Toto stretnutie potvrdilo, že úsilie medzinárodnej komunity musí byť úzko koordinované a musí sa riadiť prioritami, ktoré stanovujú samotní Tunisania a Egyptania.

Pokiaľ ide o **Egypt**, bolo by predčasné oznámiť balík podpory pred tým, ako budú tamojšie orgány pripravené požiadať o pomoc a stanoviť si prioritné potreby. EÚ je pripravená mobilizovať podporu v súlade s týmito prioritami, keď budú vymedzené.

Pokiaľ ide o **Líbyu**, EÚ dôrazne odsúdila činy spáchané režimom M. Kaddáfího. Okamžite prerušila rokovania o rámcovej dohode medzi EÚ a Líbyou a všetku technickú spoluprácu. Okrem sankcií OSN prijala EÚ 28. februára ďalšie reštriktívne opatrenia ako napr. embargo na zariadenia, ktoré by mohli byť použité na vnútornú represiu, nezávislé určenia v rámci cestovných obmedzení a zmrazenie majetku. Boli navrhnuté ďalšie opatrenia.

2. PRISPÔSOBENIE NÁŠHO PRÍSTUPU

- Preskúmanie a prispôsobenie susedskej politiky EÚ
- Smerovanie k posilnenému štatútu v dohodách o pridružení
- Prehĺbenie politického dialógu

Reakcia EÚ na zmeny prebiehajúce v tejto oblasti musí byť lepšie zacielená, viac inovačná a ambicióznejšia, pričom musí riešiť potreby ľudí a reálnu situáciu. Politické a hospodárske reformy musia byť zosúladené a musia pomáhať pri zabezpečovaní politických práv a slobôd, zodpovednosti a účasti. EÚ by mala byť pripravená poskytnúť väčšiu podporu tým krajinám, ktoré sú pripravené pracovať na takejto spoločnej agende, ale mala by takisto prehodnotiť svoju podporu v prípade, že sa tieto krajiny od tohto smerovania odchyľia.

Tento nový prístup, „**Partnerstvo pre demokraciu a spoločnú prosperitu**“, predstavuje podstatnú zmenu vo vzťahu EÚ s týmito partnermi, ktorí sa zaväzujú ku konkrétnym a merateľným reformám. Ide o **prístup založený na stimuloch** vychádzajúci z väčšej diferenciácie („viac za viac“): tí, ktorí pri reformách preukážu väčší a rýchlejší pokrok, budú môcť počítať s väčšou podporou zo strany EÚ. Pomoc bude prerozdelená alebo presmerovaná v prípade tých, ktorí prestanú napredovať alebo obmedzia dohodnuté reformné plány.

Konkrétnejšie, užšia politická spolupráca znamená dosahovanie vyšších štandardov ľudských práv a správy vecí verejných založených na súbore minimálnych kritérií, na základe ktorých sa bude posudzovať výkonnosť. **Vstupnou kvalifikáciou pre partnerstvo by mal byť záväzok zabezpečiť náležite monitorované, slobodné a spravodlivé voľby.** Znamená tiež užšiu spoluprácu v kontexte spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP) a viac spoločnej práce na medzinárodných fórach týkajúcej sa otázok spoločného záujmu. EÚ bude aj naďalej prejavovať svoju angažovanosť a podporu mierového riešenia sporov v rámci štátov tejto oblasti a medzi nimi. Partnerstvo by malo byť posilnené prehĺbeným politickým dialógom. Hneď ako to miestne podmienky dovoľia, EÚ zintenzívni bilaterálny politický dialóg na všetkých úrovniach a zameria sa predovšetkým na ľudské práva a politickú zodpovednosť.

Partnerské krajiny, ktoré uskutočňujú potrebné reformy, môžu očakávať **obnovenie rokovaní** o dohodách o pridružení, ktorých cieľom bude dosiahnuť „posilnený štatút“ umožňujúci výrazné prehĺbenie politického dialógu a zintenzívnenie vzťahov medzi partnerskou krajinou a inštitúciami EÚ. To bude zahŕňať väčšiu angažovanosť v oblasti mobility a lepší prístup na trh EÚ.

3. BUDOVANIE DEMOKRACIE A INŠTITÚCIÍ

- Rozšírenie podpory občianskej spoločnosti
- Zriadenie nástroja susedskej občianskej spoločnosti
- Podpora fóra pre sociálny dialóg

EÚ je pripravená podporovať proces demokratických a ústavných reforiem. Reforma justície, zvýšenie transparentnosti a boj proti korupcii majú v tomto procese osobitný význam, a to tak pre podnietenie zahraničných a domácich hospodárskych investícií, ako aj pre to, aby ľudia pocítili viditeľnú zmenu v každodennom živote. Sme pripravení dať k dispozícii naše odborné

znalosti prostredníctvom nástrojov, ako je twinning a TAIEX, aby sme podporili budovanie kapacít s osobitným zameraním na posilnenie vládnych inštitúcií, ktoré môžu zabezpečiť konsolidáciu zmien, a to aj na regionálnej a miestnej úrovni. V plnej miere takisto zmobilizujeme naše znalosti v oblasti pomoci pri voľbách, aby sme boli nápomocní pri volebných postupoch v Tunisku a, pokiaľ nás o to tamojšie orgány požiadajú, aj v Egypte.

Prosperujúca **občianska spoločnosť** môže podporiť dodržiavanie ľudských práv a prispieť k budovaniu demokracie a dobrej správy vecí verejných a zohráva dôležitú úlohu pri obmedzovaní nestriedmosti vlád. Rôzne mimovládne organizácie (MVO) a organizácie občianskej spoločnosti môžu poskytnúť veľmi potrebnú podporu reforiem a zapojenia v oblastiach blízkyh občanom, ako je oblasť ľudských práv, životného prostredia, sociálneho a hospodárskeho rozvoja. Toto sú oblasti, v ktorých by sme sa mali usilovať o maximalizáciu pomoci, ktorú môžu členské štáty urýchlene poskytnúť, aby umožnili rozvoj **platformy pre občiansku spoločnosť**, politické strany, odbory a asociácie. Táto platforma by mohla byť zriadená za pomoci financovania zo strany EÚ a s podporou politických strán, odborov, nadácií a príslušných mimovládnych organizácií Európskej únie. Ženy zohrali významnú úlohu v zmenách v tomto regióne a rodové aspekty budú dôležitou súčasťou budúcej podpory EÚ.

Pri preskúmaní európskej susedskej politiky, ktoré sa uskutoční v apríli, sa predložia návrhy na posilnenie podpory organizácií občianskej spoločnosti v susedských krajinách zo strany EÚ. To bude zahŕňať cieľenú podporu občianskej spoločnosti (**nástroj susedskej občianskej spoločnosti**) zameranú na rozvoj schopností presadzovania sa organizácií občianskej spoločnosti a zvyšovania ich schopnosti monitorovať reformu a účinne sa zapájať do politických dialógov.

Pri podpore reformného úsilia zohráva dôležitú úlohu sociálny dialóg medzi odbormi a zamestnávateľmi. V súčasnosti vznikajú nové odborové organizácie a združenia zamestnávateľov. To poskytuje príležitosť pre účinnejší sociálny dialóg. Mal by byť podporovaný prostredníctvom euro-stredozemského fóra pre sociálny dialóg, ktoré umožní výmenu názorov medzi sociálnymi partnermi v Stredozemí v kľúčových otázkach zamestnanosti a sociálnych otázkach a podporí budovanie kapacít.

EÚ už podporuje reformu verejnej správy zameranú na zefektívnenie a posilnenie základných politických postupov, tvorby rozpočtu a kapacity zvýšiť vnútroštátne financovanie prostredníctvom efektívnych, spravodlivých a udržateľných daňových systémov a správ. S cieľom účinnejšie podporiť boj proti korupcii a nezákonným finančným tokom a zlepšiť riadne finančné hospodárenie by sa tieto programy mali zamerať aj na transparentnosť a zodpovednosť vo verejnej správe.

4. RIEŠENIE OTÁZOK MOBILITY

- Uzatváranie partnerstiev v oblasti mobility
- Posilnenie miestnej schengenskej spolupráce
- Maximálne využitie zlepšení vízového kódexu EÚ

Kontakty ľudí sú dôležité pre podporu vzájomného porozumenia a podnikania, ktoré budú prospešné pre kultúrny a hospodársky rozvoj celej oblasti Stredozemia a pre integráciu migrantov v EÚ.

Kľúčovým prvkom v tomto ohľade je posilnenie **budovania kapacít** v krajinách Stredozemia, ktoré by sa týkalo hraníc, migrácie a azylu, a účinnejšia spolupráca v oblasti presadzovania práva, ktorou by sa zlepšila bezpečnosť v tejto oblasti.

Mali by sa začať **partnerstvá v oblasti mobility** s našimi partnerskými krajinami s cieľom poskytnúť komplexný rámec na zabezpečenie náležitého riadenia pohybu osôb medzi EÚ a tretími krajinami. Tieto partnerstvá zahŕňajú iniciatívy, ako sú dojednania týkajúce sa víz a legálnej migrácie, právne rámce (ekonomickej) migrácie, budovanie kapacít na riadenie remitencií a na účinné zosúladenie pracovných požiadaviek a potrieb, programy návratu a reintegrácie, modernizáciu azylových systémov tak, aby zodpovedali štandardom EÚ atď. Výmenou za vyššiu mobilitu musia byť partnerské krajiny pripravené zabezpečiť intenzívnejšie budovanie kapacít a príslušnú finančnú podporu zameranú na riadenie hraníc, prevenciu nelegálnej migrácie a obchodovania s ľuďmi a boj proti nim (aj prostredníctvom zvýšeného námorného dozoru), ďalej na návrat nelegálnych migrantov (dojednania o návrate a readmisii) a na posilnenie kapacít a schopností orgánov presadzovania práva účinne bojovať proti cezhraničnej organizovanej trestnej činnosti a korupcii.

V krátkodobom horizonte bude Komisia spolu s členskými štátmi pracovať na **právnych predpisoch týkajúcich sa legálnej migrácie a na vízovej politike, aby podporila zvýšenú mobilitu, a to najmä študentov, výskumníkov a podnikateľov**. Je potrebné posilniť spoluprácu v rámci miestnej schengenskej spolupráce a v plnej miere využívať praktické zlepšenia a flexibilitu v prospech žiadateľov o víza v rámci vízového kódexu EÚ, a to vrátane vydávania víz na viac vstupov pre cestujúcich bona fide a pre osobitné skupiny (ako sú výskumníci, študenti a podnikatelia). V súlade s diferencovaným prístupom založeným na dôkazoch by sa malo uvažovať o prerokovaní dohôd o zjednodušení udeľovania krátkodobých víz s krajinami južného Stredomoria. V prípade potreby sa poskytne finančná podpora. **Komisia vyzýva spoluzákonodarcov, aby urýchlene prijali smernice o sezónnych pracovníkoch z tretích krajín a zamestnancoch presunutých v rámci organizácie, ktoré takisto prispejú k dostupnejšej mobilite do EÚ.**

V dlhodobom horizonte za predpokladu, že zjednodušenie vízového režimu a dohody o readmisii budú účinne implementované, by sa mohli postupne zväžiť kroky smerom k liberalizácii vízového režimu s jednotlivými partnerskými krajinami, a to na základe posúdenia prípad od prípadu a s prihliadnutím na celkový vzťah s danou krajinou, pričom musia byť splnené podmienky náležite riadenej a bezpečnej mobility.

5. PODPOROVANIE INKLUZÍVNEHO HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA

- Podporovanie malých a stredných podnikov (MSP) a vytváranie pracovných miest
- Dosiahnutie dohody členskými štátmi o zvýšení úveru EIB vo výške 1 mld. EUR
- Spolupráca s inými akcionármi na rozšírení mandátu EBRD na krajiny regiónu
- Podporovanie vytvárania pracovných miest a odbornej prípravy

Nepokoje vo viacerých krajinách južného Stredozemia sú jasne spojené s nedostatkami v hospodárskej oblasti. Viaceré hospodárstva sa vyznačujú nerovnakým rozdeľovaním bohatstva, nedostatočnou sociálnou a hospodárskou reformou, obmedzeným vytváraním pracovných miest, slabými systémami vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré neposkytujú kvalifikácie potrebné na pracovnom trhu, ako aj nízkou úrovňou obchodnej integrácie v rámci regiónu.

Krajiny tohto regiónu potrebujú oživiť svoje hospodárstva, aby mohli dosahovať udržateľný a inkluzívny rast, rozvíjať chudobnejšie oblasti a vytvárať pracovné miesta. Malé a stredné podniky (MSP) zohrávajú kritickú úlohu pri vytváraní pracovných miest. Aby mohli prosperovať, potrebujú pevný regulačný rámec, priaznivý pre obchod a podnikanie. EÚ je pripravená podporovať tieto potreby prostredníctvom politického dialógu a spolupráce v rámci euro-stredozemského priemyselného pracovného programu. Túto podporu by mali sprevádzať integrované politiky zamestnanosti a sociálnych vecí, ktoré zahŕňajú zodpovedajúce iniciatívy v oblasti odbornej prípravy a potreby pracovného trhu, sociálny dialóg, poskytovanie sociálnych záchraných sietí a transformáciu informačného sektora.

Medzinárodné finančné inštitúcie môžu prispievať k tomuto úsiliu. Financovanie by mohlo byť poskytnuté z Európskej investičnej banky (EIB) a, ak iní akcionári mimo EÚ súhlasia, z Európskej banky pre obnovu a rozvoj (EBRD). EIB pôsobí v regióne vyše 30 rokov, jej bankové operácie sa vykonávajú pod záštitou nástroja pre euro-stredozemské investície a partnerstvo (FEMIP). FEMIP pôsobí v deviatich krajinách južného Stredozemia, pričom sa zameriava na investície do infraštruktúry a na podporu súkromného sektora. Okrem zrýchlenia realizácie a schválenia práve pripravovaných projektov by EIB v nasledujúcich troch rokoch mohla poskytnúť stredozemskému regiónu okolo 6 mld. EUR, **ak Rada schváli dodatočný úverový rámec** vo výške 1 mld. EUR, ktorý nedávno navrhol Európsky parlament. **Komisia podporuje toto zvýšenie úverového mandátu a vyzýva Radu, aby rýchlo uzatvorila dohodu o zvýšení.**

Rada je tiež vyzvaná, aby prijala návrh Komisie z mája 2008 o spätných tokoch EIB. Tým by sa umožnilo EIB a iným finančným sprostredkovateľom opätovne investovať prostriedky v rámci FEMIP pochádzajúce z predošlých finančných operácií v prospech súkromného sektora. V blízkej budúcnosti by toto opatrenie zabezpečilo približne 120 mil. EUR a do roku 2013 až do 200 mil. EUR.

EBRD, ktorá v súčasnosti nepôsobí v južnom Stredozemí, by mohla rozšíriť svoje operácie, ak by sa bankové nariadenia zmenili a doplnili. V prípade súhlasu všetkých akcionárov by to v rámci existujúcich zdrojov banky umožnilo dosiahnuť ročnú obchodnú činnosť EBRD vo výške okolo 1 mld. EUR. **Komisia podporuje rozšírenie pôsobenia EBRD a vyzýva členské štáty EÚ a iných vládnych akcionárov, aby to urýchlili podporeli.**

Tieto iniciatívy sa neuskutočnia na úkor poskytovania úverov iným krajinám pôsobenia, napr. vo východnom susedstve.

6. ZABEZPEČENIE MAXIMÁLNEHO VPLYVU OBCHODU A INVESTÍCIÍ

- Prijatie paneuro-stredozemských preferenčných pravidiel pôvodu
- Urýchlené schválenie dohody o poľnohospodárskych produktoch a produktoch rybného hospodárstva
- Urýchlenie rokovaní o obchode so službami
- Rokovanie o rozsiahlych oblastiach voľného obchodu

Obchod a investície sú hnacou silou rastu a pomáhajú znížiť chudobu. Spájajú ľudí, upevňujú putá medzi štátmi a prispievajú k politickej stabilite. Aby však obchod a priame zahraničné investície mohli rozvíjať svoj potenciál, musia byť zakotvené v zdravom podnikateľskom prostredí, ktoré si zase vyžaduje posilnenie právneho štátu a justície, boj proti korupcii a prepracovanie správnych postupov.

Pokiaľ ide o obchodné a investičné vzťahy s EÚ, ich úroveň sa v jednotlivých krajinách tohto regiónu líši. Niektoré krajiny (Tunisko, Maroko, Egypt, Jordánsko) majú relatívne uspokojivú úroveň vzťahov, iné (Sýria, Alžírsko, Líbya) zas úroveň menej uspokojivú. EÚ má uzatvorené dohody o voľnom obchode s celým regiónom okrem Sýrie a Líbye. Tieto dohody umožňujú voľný prístup na trh v prípade priemyselných výrobkov. EÚ nedávno aktualizovala dohody najmä s Egyptom a Jordánskom o prednostnom prístupe na trh pre poľnohospodárske produkty a produkty rybného hospodárstva. Viaceré iné dohody v tejto oblasti sa práve prerokovávajú a sú pred schválením, napr. dohoda s Marokom. S Marokom sa uskutočnila aj výmena návrhov s cieľom liberalizovať služby, avšak hlavnou brzdou naďalej ostáva otázka mobility pracovnej sily.

Opatrenia EÚ na podporu obchodu a investícií by mali byť čo najlepšie prispôsobené situácii v každej krajine, vrátane tempa a rozsahu reforiem vo všeobecnosti, ako aj vzhľadom na súčasný stupeň volatility v regióne.

Z krátkodobého až strednodobého hľadiska by si EÚ mohla stanoviť tieto ciele:

- urýchliť uzatvorenie a schválenie dohôd o liberalizácii obchodu s Tuniskom a Marokom týkajúcich sa najmä poľnohospodárskych produktov a produktov rybného hospodárstva,
- začať rokovania o dohodách o posudzovaní zhody a prijímaní priemyselných výrobkov,
- urýchliť prebiehajúce dvojstranné rokovania o liberalizácii obchodu so službami (vrátanie zjednodušenia vízového režimu pre osoby zo špecifických kategórií povolání),
- uzavrieť jednotný regionálny **dohovor o paneuro-stredozemských preferenčných pravidlách pôvodu** v roku 2011. To by malo byť sprevádzané rýchlou revíziou samotných pravidiel pôvodu. Referenčným bodom pre tieto reformy je nedávno prijatý režim pre krajiny využívajúce všeobecný systém preferencií (VSP). **Komisia vyzýva Radu, aby po konzultácii s Európskym parlamentom urýchlene prijala návrhy v legislatívnom procese o jednotnom regionálnom dohovore.**

Z krátkodobého až dlhodobého hľadiska spoločným cieľom dohodnutým v regionálnych ako aj dvojstranných diskusiách s partnermi južného Stredozemia je zriadenie rozsiahlych a komplexných oblastí voľného obchodu, pričom sa má vychádzať zo súčasných euro-stredozemských dohôd o pridružení a akčných plánov európskej susedskej politiky. Tieto dohody by mali tvoriť súčasť širšieho balíka v podpore demokratických a hospodárskych reforiem. Mali by sa začať rokovania s krajinami, ktoré sa jasne zapájajú do takéhoto procesu politickej a hospodárskej transformácie. Tieto dohody by sa nemali zameriavať len na odstránenie dovozných ciel, ale mali by progresívnym spôsobom podporovať užšiu integráciu medzi hospodárstvami našich partnerov južného Stredozemia a jednotným trhom EÚ a mali by zahŕňať také opatrenia, ako je konvergencia právnych predpisov. Osobitný význam by sa mal venovať opatreniam v oblastiach, ako sú politika hospodárskej súťaže, verejné obstarávanie, ochrana investícií, sanitárne a fytosanitárne opatrenia.

7. POSILNENIE SEKTOROVEJ SPOLUPRÁCE

- Zriadenie Energetického spoločenstva medzi EÚ a južným Stredozemím
- Spustenie programu na podporu rozvoja poľnohospodárstva a vidieka
- Zvýšenie účasti na vzdelávacích programoch
- Rozvoj internetu a ďalších komunikačných technológií

Južné Stredozemie je pre EÚ strategicky dôležité z hľadiska **zabezpečenia dodávok plynu a ropy** z niektorých krajín, ale aj zo všeobecnejšieho hľadiska, ktoré predstavuje preprava energií z tohto regiónu a ďalších oblastí. Existuje jasný potenciál na vytvorenie partnerstva medzi EÚ a Stredozemím, pokiaľ ide o produkciu a riadenie energie z obnoviteľných zdrojov, najmä solárnej a veternej energie, a o koordinovaný prístup na zabezpečenie energetickej bezpečnosti. Možnosť vytvorenia nového partnerstva by mohli ponúknuť spoločné investície do energie z obnoviteľných zdrojov v južnom Stredozemí v súlade so scenárom EÚ o eliminácii emisií uhlíka do roku 2050, ak sa pre dovoz elektriny vytvoria dobré trhové perspektívy.

Je žiaduce poskytnúť južnému Stredozemiu dôveryhodné perspektívy jeho integrácie, diferencovanej a postupnej, do vnútorného energetického trhu EÚ. Zo strednodobého až dlhodobého hľadiska by to znamenalo vytvorenie určitej formy „Energetického spoločenstva medzi EÚ a južným Stredozemím“ spočiatku s krajinami Maghrebu a podľa možností postupne rozširovaného až po krajiny Mašreku. Prostredníctvom rozšírenia zmluvy o Energetickom spoločenstve o východných a juhovýchodných susedov Únie alebo poučenia sa zo skúseností získaných v tejto súvislosti by toto spoločenstvo malo pokrývať relevantné časti energetických právnych predpisov EÚ, aby sa pomohlo dosiahnuť skutočné a spoľahlivé zblížovanie energetických politík južnostredozemských partnerov s politikou EÚ.

Kľúčovým prvkom aktivít EÚ v regióne by malo byť **vzdelávanie**. Riešenie vysokej miery negramotnosti má kľúčový význam pre podporu demokracie a zabezpečenie kvalifikovanej pracovnej sily, aby sa pomohlo modernizovať ekonomiky južného Stredozemia. Výmeny na univerzitnej úrovni sú cenným prínosom a programy Erasmus Mundus, Euromed Youth a Tempus by sa mali viac využívať, aby sa podstatne zvýšil počet ľudí z južného Stredozemia, ktorí sa na týchto programoch zúčastnia. Odborné vzdelávanie a príprava (ďalej len „VET“) zohrávajú takisto dôležitú úlohu pri odstraňovaní rozdielov. Malo by to zahŕňať identifikáciu kľúčových strategických zložiek integrovanej politiky VET prostredníctvom organizácie vnútroštátnych diskusií s kľúčovými subjektmi. Takisto by sa mala podporovať výmena najlepších postupov týkajúcich sa programov podpory zručností nezamestnaných osôb.

Cestovný ruch je kľúčovou zložkou HDP v mnohých krajinách južného Stredozemia. EÚ by sa mala snažiť o rozšírenie existujúcich iniciatív „Výnimočné európske destinácie (EDEN)“, a to prostredníctvom podpory udržateľných modelov cestovného ruchu, projektu Calypso a podpory mimosezónneho cestovného ruchu v týchto krajinách. Ochrana a propagácia **kultúrnej rozmanitosti** je dôležitá a EÚ sa zaviazala ďalej rozvíjať kultúrne iniciatívy nadviazané s regiónom južného Stredozemia.

Nedávne udalosti v južnom Stredozemí spolu so zvyšovaním cien potravín preukázali, že je nevyhnutné, aby EÚ pomohla svojim partnerským krajinám zlepšovať efektívnosť a produktivitu **poľnohospodárskeho sektora** a zabezpečovať dodávky potravín. Komisia by mohla podporovať rozvoj vidieka prostredníctvom novej iniciatívy – **Nástroja európskeho susedstva pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka**. Tento program by sa zakladal na najlepších postupoch EÚ týkajúcich sa rozvoja vidieckych oblastí. Integral by investičnú podporu a budovanie administratívnych kapacít, aby sa uľahčila modernizácia poľnohospodárskej produkcie v súlade s normami EÚ v oblasti kvality a bezpečnosti potravín. Uvedený program by sa mohol vytvoriť v úzkej spolupráci s FAO, so Svetovou bankou a prípadne s EIB.

V oblasti **dopravy** by sa spolupráca mala zamerať na modernizáciu manažmentu letovej prevádzky a na zlepšovanie bezpečnosti a ochrany leteckej dopravy, aby sa vytvoril eurostredozemský vzdušný priestor. Bude to zahŕňať rozšírenie Európskeho prekryvného systému geostacionárnej navigácie (EGNOS) na stredozemných partnerov. Spolupráca

so stredozemnými partnermi pri vykonávaní stredozemnej námornej stratégie by mala posilniť námornú bezpečnosť, ochranu námornej dopravy a námornú kontrolu.

Využívanie **elektronických komunikačných technológií** – mimo satelitného vysielania – veľmi uľahčilo vlnu veľkých zmien v stredozemných krajinách. Rozsiahle využívanie mobilných telefónov spolu s vytváraním sociálnych sietí cez internet preukázalo dôležitosť nástrojov a technológií informačnej spoločnosti pri šírení informácií. V krajinách, kde je šírenie informácií čiastočne obmedzené, môžu takéto nástroje významne prispieť k demokratizácii spoločnosti a k vytváraniu verejnej mienky prostredníctvom podpory slobody prejavu.

Hoci sa uskutočnilo niekoľko reforiem v oblasti právnej regulácie, v mnohých krajinách južného Stredozemia ešte stále nie je regulačné prostredie dostatočne vyvinuté na to, aby sa mohol využiť plný potenciál rastu a produktivity sektora informačných a komunikačných technológií. Hlavnými kritickými otázkami, ktorými sa treba naďalej zaoberať, je vytváranie skutočne otvorených trhov (ktoré často zostávajú kvázimonopolné), nezávislých regulačných orgánov, rovnakých a konkurenčných podmienok pre trhové subjekty, efektívne riadenie spektra a zabezpečenie súkromia a bezpečnosti používateľov týchto technológií.

Okrem toho zaistovanie bezpečnosti, stability a odolnosti internetu a ostatných elektronických komunikačných technológií je základným stavebným kameňom demokracie. Je potrebné zabrániť, aby sa občanom svojvoľne zamedzil alebo narušil prístup k nim. Vzhľadom na to, že elektronické komunikačné technológie vrátane internetu presahujú hranice a sú navzájom prepojené, môže mať každý jednostranný domáci zásah závažný vplyv na ostatné časti sveta. Komisia bude vyvíjať nástroje, aby v príslušných prípadoch umožnila EÚ pomáhať organizáciám občianskej spoločnosti alebo jednotlivým občanom predchádzať takýmto svojvoľným narušeniam.

8. NÁSLEDKY NA REGIONÁLNEJ A SUBREGIONÁLNEJ ÚROVNI

Dramatické udalosti, ku ktorým došlo v regióne, nemuseli byť v regióne rovnomerne rozložené a následky zmeny sa môžu značne odlišovať. Regionálny rozmer získal na význame a regionálna spolupráca bude dôležitá pri znižovaní negatívnych vedľajších účinkov.

V súčasnosti, viac ako kedykoľvek predtým, zmena dynamiky v uvedenom regióne znamená, že je nevyhnutné dosiahnuť bezodkladný pokrok v **mierovom procese na Blízkom východe**. EÚ by takisto mala úzko spolupracovať so svojimi partnermi na podpore politickej a sociálnej zmeny v regióne. Predovšetkým Turecko zohráva kľúčovú úlohu ako dôležitý regionálny hráč, ale ako aj presvedčivý príklad systému demokracie s viacerými politickými stranami krajiny, v ktorej prevažuje moslimské obyvateľstvo.

Nový pohľad na regionálnu situáciu si vyžaduje, aby pozitívne prvky barcelonského procesu spolu s prvkami Únie pre Stredozemie boli integrované do nového prístupu. Regionálna spolupráca, ktorá sa ukázala ako najúčinnnejšia, sa týkala projektov, ktoré mali konkrétny prínos – v oblasti životného prostredia, energetiky, dopravy, obchodu a sociálneho dialógu.

Mala by sa podnecovať regionálna hospodárska integrácia. EÚ bude podporovať projekty, ktoré propagujú voľnejší obchod medzi krajinami daného regiónu, aproximáciu v oblasti právnej regulácie a posilňovanie správy ekonomických záležitostí, ako aj infraštruktúr potrebných na zvýšenie regionálneho obchodu.

Myšlienka, ktorá inšpirovala k vytvoreniu Únie pre Stredozemie bola pozitívna: vysoká úroveň partnerstva medzi dvoma pobrežiami Stredozemia. Musíme si však priznať, že jej realizácia nevedla k výsledkom, ktoré sme očakávali. Únia pre Stredozemie potrebuje

reformu, aby sa plne využil jej potenciál. Je potrebné, aby viac pôsobila ako katalyzátor, ktorý prepája štáty, medzinárodné finančné inštitúcie a súkromný sektor pri práci na konkrétnych projektoch zameraných na vytváranie pracovných miest a na zvyšovanie inovácií a rastu, ktoré sú v danom regióne tak veľmi potrebné. Mala by pomôcť vytvoriť vhodné podmienky pre dosiahnutie pokroku v mierovom procese na Blízkom východe. Jedno by však nemalo byť podmienené druhým. Pri účasti partnerských krajín na týchto projektoch by sa mala zachovávať zásada variabilnej geometrie v závislosti od ich potrieb a záujmov. Vysoký predstaviteľ a Komisia sú v súlade s Lisabonskou zmluvou pripravení zohrávať dôležitejšiu úlohu v Únii pre Stredozemie.

9. FINANČNÁ POMOC EÚ

- Presmerovanie bilaterálnych programov nástroja európskeho susedstva a partnerstva
- Poskytnutie dodatočných finančných prostriedkov

Približne 4 mld. EUR sú v súčasnosti k dispozícii na obdobie do konca roka 2013 na podporu našich južných susedov v rámci nástroja európskeho susedstva a partnerstva. Najväčšia časť tejto pomoci sa poskytuje prostredníctvom programov bilaterálnej pomoci. Hoci mnoho programov, ktoré prebiehajú alebo sa pripravujú, rieši tri priority v „partnerstve“, rozsah nedávnych zmien v regiónoch si vyžaduje rozsiahly skríning a prípadné presmerovanie pomoci EÚ, v diskusii s partnerskými krajinami.

Už sme dali Tunisku a Egyptu jasne najavo, že sme pripravení dôkladne zvážiť presmerovanie našich bilaterálnych programov na roky 2011 až 2013 v plnej miere (v prípade Tuniska ide o sumu 240 mil. EUR a v prípade Egypta 445 mil. EUR), aby sme lepšie čelili súčasným výzvam a zabezpečili, že naša reakcia splní legitímne očakávania národov. Vo všeobecnosti programy budú v celom regióne predmetom skríningu v úzkej spolupráci a partnerstve s krajinami, ktoré sú príjemcami pomoci. Vyzývame členské štáty, aby uskutočnili podobný skríning svojich bilaterálnych programov, aby sa dosiahol čo najväčší účinok pomoci EÚ. V rámci súčasnej rozpočtovej situácie si takisto myslíme, že súčasné udalosti si budú vyžadovať bezprecedentné úsilie, aby sa dosiahla maximálna koordinácia a konzistentnosť úsilia členských štátov, ako aj EÚ. Takisto sa budeme usilovať o maximálnu interakciu a koordináciu, pokiaľ ide o medzinárodné finančné inštitúcie.

Skríning a presmerovanie pomoci predstavuje prvý krok pri poskytovaní podpory, ktorá pomáha partnerským vládam konsolidovať rozvoj reforiem a socio-ekonomický rozvoj. Hoci zatiaľ nie je možné zmysluplne posúdiť potreby, reformný proces si vyžiada značnú podporu. Táto sa poskytne zo súčasného rozpočtu EÚ¹.

Bude sa takisto venovať osobitná pozornosť podpore investícií súkromného sektora EÚ do južného Stredozemia. Na tento účel bude Komisia pokračovať v multiplikácii pôžičiek z nástroja pre euro-stredozemské investície a partnerstvo EIB, ako aj z iných medzinárodných finančných inštitúcií, prostredníctvom investičného nástroja európskej susedskej politiky, ktorý poskytuje grantovú podporu na investície do infraštruktúry a rozvoj súkromného

¹ V rámci okruhu 4 viacročného finančného rámca na roky 2007 až 2013, a ak to bude potrebné, aj prostredníctvom nástroja flexibility a rezervy na núdzovú pomoc.

sektora². **Vzhľadom na značný príspevok Komisie na investičný nástroj európskej susedskej politiky sú členské štáty vyzvané, aby prispeli k doplneniu tohto nástroja.**

Súkromné priame zahraničné investície financované prostredníctvom takýchto finančných nástrojov by mali mať takisto oporu v prísnych ustanoveniach o ochrane investícií a Komisia poskytne informačný nástroj a vytvorí rámec na ochranu investícií pre európske spoločnosti, ktoré by chceli investovať do južného Stredozemia.

A na záver, makroekonomická pomoc by mohla byť potrebná v prípade niektorých krajín, ktoré by mohli mať **krátkodobé ťažkosti** v dôsledku vplyvu krízy na obchodné a investičné toky a na toky cestovného ruchu, ako aj v dôsledku narušenia domácej výroby. Ak MMF zavedie programy pôžičiek a ak sa potvrdia potreby vonkajšieho financovania, krajiny, na ktoré sa vzťahuje európska susedská politika, budú mať nárok na **makrofinačnú pomoc EÚ**.

10. ZÁVERY

Toto sú prvé návrhy na vytvorenie nového partnerstva na podporu zmien v južnom Stredozemí. Okamžitú a krátkodobú pomoc by mala sprevádzať dlhodobější pomoc, pričom každá krajina je pripravená uviesť, čo potrebuje od európskych partnerov.

Samotná Európska únia vo svojom duálnom rozmere spoločenstva demokratických členských štátov a únie národov musela prekonať historické prekážky. Tento príbeh o úspechu sa mohol uskutočniť len vďaka tomu, že nádej zvíťazila nad strachom a sloboda zvíťazila nad represiou. To je dôvodom, prečo má EÚ hlboké porozumenie pre aspirácie národov žijúcich v južnom susedstve. EÚ ich chce podporovať v budovaní ozajstných demokracií a mierových a prosperujúcich spoločností. Každá krajina a národ si pravdaže vyberú vlastnú cestu a uskutočnia vlastnú voľbu. Je správne, aby sa rozhodli sami a nie je na nás, aby sme predpisovali riešenia. Toto oznámenie zdôrazňuje odhodlanie EÚ podporovať tieto národy počas ich cesty k lepšej budúcnosti.

² Potenciál investičného nástroja európskej susedskej politiky pri multiplikácii finančných prostriedkov je obrovský. V období rokov 2007 až 2010 sa granty pridelené v rámci investičného nástroja európskej susedskej politiky na schválené projekty vynásobili koeficientom 17. V nadchádzajúcich rokoch sa tento potenciál ešte viac využije.

Príloha 1 GLOSÁR TERMÍNOV

Dohoda o pridružení

Označuje zmluvné vzťahy medzi Európskou úniou (EÚ) a nečlenskou krajinou. Dohody o pridružení môžu podporovať vytvorenie/posilnenie pravidelného dialógu a úzkych vzťahov v oblasti politiky a bezpečnosti; postupnú liberalizáciu obchodu s tovarom, službami a kapitálom; hospodársku spoluprácu s cieľom podporiť hospodársky a sociálny rozvoj a regionálnu hospodársku integráciu; sociálny a kultúrny dialóg a dialóg v oblasti ľudských práv. Právny základ pre uzatváranie dohôd o pridružení je stanovený v článku 217 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). Osobitný odkaz na dohody so susednými krajinami je uvedený v článku 8 ods. 2 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ).

Koncept „posilneného štatútu“ v kontexte dohôd o pridružení znamená posilnenie politickej spolupráce a nové príležitosti v hospodárskych a obchodných vzťahoch, postupné zbližovanie v regulačnej oblasti, ako aj posilnenú spoluprácu s niektorými európskymi agentúrami a programami.

Rozsiahla a komplexná zóna voľného obchodu (DCFTA)

Dohoda o voľnom obchode, ktorá pokrýva širokú škálu otázok týkajúcich sa obchodu („komplexná“) a ktorej cieľom je odstránenie prekážok obchodu „za hranicami“ prostredníctvom aproximácie v regulačnej oblasti, a tak čiastočné otvorenie/rozšírenie vnútorného trhu EÚ vo vzťahu k tretej strane. V súčasnosti sa táto možnosť ponúka len krajinám ESP.

Európska susedská politika (ESP)

Bola navrhnutá Komisiou v rokoch 2003 – 2004 ako rámcová politika, ktorá mala rozšírenej EÚ umožniť posilniť a prehĺbiť vzťahy so svojimi 16 najbližšími susedmi (Alžírsko, Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Egypt, Gruzínsko, Izrael, Jordánsko, Libanon, Líbya, Moldavsko, Maroko, okupované palestínske územia, Sýria, Tunisko a Ukrajina), s cieľom predísť rizikám marginalizácie susedných krajín, ktoré neboli súčasťou historického rozšírenia v roku 2004, a tak zaistiť posilnenie spoločného priestoru prosperity, stability a bezpečnosti. Predpokladá sa, že revízia ESP bude prijatá v apríli 2011.

Akčné plány ESP

Tieto dokumenty sú individuálne dohodnuté s jednotlivými krajinami a sú prispôsobené potrebám a kapacitám každej krajiny, ako aj jej záujmom a záujmom EÚ. Spoločne vymedzujú program politických a hospodárskych reforiem vo forme krátkodobých a strednodobých (3 – 5 rokov) priorít. Zahŕňajú politický dialóg a reformy, hospodársku a sociálnu spoluprácu a rozvoj, obchodné záležitosti a regulačnú reformu, spoluprácu v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí, sektorové záležitosti (ako sú doprava, energetika, informačná spoločnosť, životné prostredie, výskum a vývoj) a ľudský rozmer (kontakty medzi ľuďmi, občianska spoločnosť, vzdelávanie, verejné zdravie). Pokrok pri realizácii príslušných reforiem je podporovaný prostredníctvom stimulov vo forme väčšej integrácie do európskych programov a sietí, zvýšenej pomoci a lepšieho prístupu na trh.

Nástroj európskeho susedstva a partnerstva (ENPI)

Od roku 2007 je nástroj európskeho susedstva a partnerstva (ENPI) právnym základom pre pomoc krajinám ESP a Rusku – slúži na podporu priorít dohodnutých v rámci akčných plánov ESP, ako aj v rámci strategického partnerstva s Ruskom a nahrádza predchádzajúce nástroje pre východných susedov a Rusko a pre stredoziemských partnerov.

Barcelonský proces

Rámcová politika, ktorú v roku 1995 schválili ministri zahraničných vecí vtedajších 15 členov EÚ a 14 stredoziemských partnerov ako základ pre euro-stredoziemské partnerstvo, z ktorého sa vyvinula Únia pre Stredozemie. Partnerstvo bolo organizované v troch hlavných oblastiach: politický a bezpečnostný dialóg; hospodárske a finančné partnerstvo; sociálne, kultúrne a ľudské partnerstvo. Po zavedení európskej susedskej politiky (ESP) v roku 2004 sa barcelonský proces stal v podstate multilaterálnym fórom pre dialóg a spoluprácu medzi EÚ a jej stredoziemskými partnermi, zatiaľ čo doplnujúce bilaterálne vzťahy sa riadia najmä v rámci ESP a prostredníctvom dohôd o pridružení podpísaných s každou partnerskou krajinou.

Nástroj pre euro-stredoziemské investície a partnerstvo (FEMIP)

Tento nástroj združuje úvery EIB zaručené rozpočtom EÚ a ďalšie služby poskytované Európskou investičnou bankou (EIB) na podporu hospodárskeho rozvoja a integrácie stredoziemských partnerských krajín. Činnosti sa zameriavajú na dve prioritné oblasti: podporu súkromného sektora a vytváranie priaznivého investičného prostredia.

Európska investičná banka (EIB)

Európska investičná banka (EIB) je finančnou inštitúciou Európskej únie. Jej akcionármi je 27 členských štátov Únie, ktoré spoločne upísali jej kapitál. Úlohou EIB je poskytovať dlhodobé financovanie na podporu investičných projektov. V rámci Európskej únie EIB podporuje ciele politiky EÚ v týchto oblastiach: malé a stredné podniky; súdržnosť a konvergencia; boj proti zmene klímy; ochrana životného prostredia a udržateľné spoločensvá; udržateľná, konkurencieschopná a bezpečná energia; znalostná ekonomika; transeurópske dopravné siete. Za hranicami EÚ vykonáva EIB vo viac než 150 krajinách finančný pilier politik EÚ v oblasti vonkajšej spolupráce a rozvoja (rozvoj súkromného sektora, rozvoj infraštruktúry, bezpečnosť zásobovania energiou a udržateľnosť životného prostredia).

Európska banka pre obnovu a rozvoj (ERBD)

EBRD bola založená v roku 1991 v reakcii na významné zmeny politickej a hospodárskej situácie v strednej a východnej Európe. EBRD je medzinárodnou finančnou inštitúciou, ktorá podporuje projekty na území od strednej Európy až po strednú Áziu prostredníctvom investícií poskytovaných najmä klientom zo súkromného sektora, ktorých potreby nie je trh schopný celkom naplniť, s cieľom podporiť prechod k otvoreným a demokratickým trhovým hospodárstvám. Nedávno sa jej pôsobnosť rozšírila aj na Turecko.

FRONTEX

FRONTEX je Európska agentúra pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie. Má sídlo vo Varšave a je to špecializovaný a nezávislý subjekt poverený koordináciou operačnej spolupráce členských štátov v oblasti bezpečnosti hraníc.

Maghreb

Tento termín vo všeobecnosti označuje päť severoafrických krajín – Maroko, Alžírsko, Tunisko, Líbyu a Mauritániu – ako aj sporné územie západnej Sahary, avšak najčastejšie sa používa na označenie Alžírska, Maroka a Tuniska.

Mašrek

Tento termín označuje krajiny regiónu ležiaceho východne od Egypta a severne od Arabského polostrova (Jordánsko, Líbya, Sýria a okupované palestínske územia), hoci bežne zahŕňa aj Egypt.